

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 24 czerwca 2021 r.,

w sprawie z wniosku **T. G.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie w związku z powołaniem do służby wojskowej
za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

kasacji wniesionych przez pełnomocnika K. G., K. G., B. G., R. G. - następców
prawnych wnioskodawcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 grudnia 2020 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ko (...),

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasacje jako oczywiście bezzasadne,

**2. obciążyć K. G., K. G., B. G., R. G. kosztami postępowania
kasacyjnego w częściach na nich przypadających.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 28 stycznia 2020 r., sygn. akt II Ko (...),
zasądził na rzecz T. G. kwotę 50.000 zł, tytułem zadośćuczynienia w związku z
powołaniem go do służby wojskowej za działalność na rzecz niepodległego bytu
Państwa Polskiego, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się
wyroku. W pozostałej części oddalił wniosek T. G., zawierający żądanie wypłaty
kwoty 39 461 265 zł, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pełnomocnik następców prawnych zmarłego wnioskodawcy T. G. – K. G., K. G., R. G. i B. G., zaskarżając wyrok w zakresie, w jakim Sąd pierwszej instancji oddalił żądanie wniosku. Skarżący podnieśli zarzut błędu w ustaleniach faktycznych oraz obrazy prawa materialnego, a to art. 481 § 1 k.c. – poprzez jego niezastosowanie. Mając na względzie powyższe, skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawców całości dochodzonych kwot.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 21 grudnia 2020 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że tytułem zadośćuczynienia zasądził na rzecz następców prawnych zmarłego wnioskodawcy T. G. kwoty po 12.500,00 zł. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu odwoławczego został zaskarżony kasacjami wniesionymi w jednym piśmie przez pełnomocnika następców prawnych wnioskodawcy, w zakresie, w jakim nie uwzględniał żądań wniosku o zadośćuczynienie. W kasacji zarzucono:

1. rażące naruszenie art. 7 k.p.k. w związku z art. 433 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, polegające na dokonaniu przez Sąd odwoławczy nieprawidłowej kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu pierwszej instancji, poprzez niedostrzeżenie uchybień Sądu pierwszej instancji, dotyczących zasad ustalania wysokości zadośćuczynienia, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania wszystkich zarzutów stawianych orzeczeniu Sądu pierwszej instancji i braku zasądzenia dalszej kwoty zadośćuczynienia, podczas gdy okoliczności sprawy, skala maltretowania, jakich doświadczył T. G. podczas powołania do jednostki wojskowej w (...), w tym rozłąka represjonowanego z rodziną, nie uzasadniają twierdzenia Sądu odwoławczego, iż Sąd pierwszej instancji w tym zakresie wziął pod uwagę wszystkie okoliczności, w sytuacji gdy skarżący prawidłowo wykazali, iż rozumowanie Sądu pierwszej instancji odnośnie nieprawidłowej oceny ww. zakresu represji było błędne;
2. rażące naruszenie art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018, poz. 2099), które miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, polegające na jego niewłaściwym zastosowaniu, skutkującym brakiem zasądzenia przez Sąd odwoławczy dalszej kwoty zadośćuczynienia, pomimo wykazania podstaw do jej zasądzenia, w sytuacji gdy zastosowany przez Sąd odwoławczy oraz przyjęty przez Sąd pierwszej instancji sposób miarkowania przedmiotowej kwoty zadośćuczynienia odbiegał w rażący sposób od zasadnych w tym

wypadku reguł, a całokształt okoliczności sprawy przemawia za zasądzeniem na rzecz Skarżących wyższej kwoty zadośćuczynienia;

3. rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 8a ust. 1 ustawy lutowej, polegające na błędnym uznaniu przez Sąd odwoławczy, że Sąd pierwszej instancji uwzględnił całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej, dokonując ich prawidłowej oceny w ramach swobodnej oceny materiału dowodowego, z poszanowaniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz na podzieleniu przez Sąd odwoławczy oceny dowodów dokonanej przez Sąd pierwszej instancji, bez należytego odniesienia się do zarzutów postawionych w tym zakresie przez apelujących, tj. wadliwe i nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli instancyjnej oraz nienależyte, nierzetelne i pozbawione wnikliwej analizy rozważenie przez Sąd Apelacyjny zarzutów apelacji pełnomocnika wnioskodawców, i nie dość wnikliwe i wyczerpujące ustosunkowanie się do argumentacji zawartej w jej uzasadnieniu, co skutkowało niezasadną aprobatą ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji i bagatelizowaniem naruszeń, a tym samym pominięcie w trakcie orzekania o wysokości zadośćuczynienia okoliczności wskazanych w toku postępowania odnoszących się do wyjątkowo uciążliwych warunków, w jakich T. G. odbywał izolację i skutków z tym związanych w zakresie nabytych chorób prowadzących do szczególnej krzywdy represjonowanego, oraz poczucia rażącej niesprawiedliwości, jakiej doznał na skutek represji za działalność na rzecz niepodległego Państwa Polskiego;
4. naruszenie art. 481 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i zastosowanie na skutek przyjęcia i rozstrzygnięcia w przedmiocie odsetek przez Sąd pierwszej instancji zasądzonej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 50.000 (po 12.500 zł na rzecz każdego z wnioskodawców - przez Sąd odwoławczy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, podczas gdy wnioskodawcy wykazywali w żądaniu wniosku odsetki ustawowe za opóźnienie.

Biorąc pod uwagę treść zarzutów, skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Odpowiedź na kasację złożył prokurator, wnosząc o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację uznać należało za oczywiście bezzasadną i jako taką oddalić. W ocenie Sądu Najwyższego żaden z podniesionych zarzutów nie okazał się skuteczny, zaś zaskarżone rozstrzygnięcie nie tylko odpowiada prawu, ale i winno zostać ocenione jako słuszne. Racje ma tedy Sąd odwoławczy, gdy wskazuje, że żądanie wypłaty kwoty niemal 40 mln zł jawi się jako nierealne, zwłaszcza, jeśli oceniać je z uwzględnieniem kontekstu innych spraw, dotyczących odszkodowania za pozbawienie wolności.

Odnosząc się zaś do zarzutów kasacji należy zważyć, co następuje.

Pierwszy z zarzutów dotyczył rzekomego naruszenia art. 7 k.p.k. w związku z art. 433 k.p.k. W ocenie skarżącego Sąd odwoławczy wadliwie zaakceptował stanowisko Sądu pierwszej instancji w zakresie, w jakim ten ostatni odnosił się do okoliczności decydujących o skali doznanej szkody i krzywdy.

Sąd Najwyższy nie podziela takiego stanowiska. Sąd odwoławczy zasadnie zaaprobował ustalenia dowodowe, poczynione przez Sąd pierwszej instancji. Nie pominął żadnych okoliczności istotnych, a jedynie nadał im inną wagę niż życzyliby sobie tego skarżący. Szczegółowe rozważania w tym zakresie zostały zaprezentowane na s. 3 i 4 uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego. Z pewnością jednak nie doszło tu do naruszenia standardu instancyjnej kontroli oceny dowodów.

Drugi zarzut wskazywał na naruszenie art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, do którego miało dojść w wyniku przyjęcia wadliwej metody miarkowania kwoty zadośćuczynienia. Także w tym zakresie nie sposób dopatrzeć się jakichkolwiek uchybień. Sąd odwoławczy zasadnie zaakceptował sposób miarkowania, wskazany w wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd Najwyższy podziela stanowisko, wedle którego przy określaniu wysokości zasądzonego zadośćuczynienia należało pominąć zarówno dolegliwości związane z zespołem Wolffa-Parkinsona-Whita, jak i cierpienia, które dotknęły T. G. już po opuszczeniu jednostki, jako niezwiązane z faktem izolacji. Sąd odwoławczy trafnie zaakceptował więc sposób miarkowania zadośćuczynienia – wyrok nie narusza w żadnej mierze art. 8a ust. 1 przedmiotowej ustawy. W tej perspektywie argumentacja zaprezentowana w uzasadnieniu kasacji, odwołująca

się do ogólnych kategorii „rzeczywistej skali pokrzywdzenia”, bez wykazania szczególnych okoliczności, które przemawiać miałyby za wypłatą tak znacznej sumy, jaką jest kwota rzędu 40 mln zł, musiała okazać się nieskuteczna. W ocenie Sądu Najwyższego w realiach niniejszej doszło do wypłaty pełnej kwoty należnego zadośćuczynienia.

Oczywiście bezzasadny okazał się także trzeci zarzut kasacji. W istocie stanowił on powielenie zarzutu drugiego i pierwszego, jednakże został powiązany z wadliwym rozpatrzenie zarzutów apelacji, w zakresie w jakim dotyczyły błędu w ustaleniach faktycznych. W ocenie Sądu Najwyższego zarzuty apelacji zostały rozpoznane w sposób prawidłowy. Sąd odwoławczy odniósł się do wszystkich wątpliwości, ponoszonych w środku zaskarżenia, uznając je jednak za niezasadne. Nie doszło tu do wadliwej oceny zarzutów. Sąd odwoławczy jedynie nie podzielił stanowiska obrony, zasadnie uznając, że w wyroku Sądu pierwszej instancji nie pominięto żadnych istotnych okoliczności, które mogłyby wpływać na wysokości zasądzonej kwoty.

Ostatni z zarzutów kasacji dotyczył naruszenia art. 481 § 1 k.c. Także on nie zasługiwał na uwzględnienie. Jak bowiem trafnie wskazano w odpowiedzi na kasację: „odsetki od roszczeń przewidzianych w art. 8 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego są należne od momentu uprawomocnienia się orzeczenia Sądu w tym przedmiocie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych kwestia ta nie budzi wątpliwości (por. np.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 1991 r., V KRN 475/90 i z dnia 15 marca 2018 r., II KK 88/18, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 19 sierpnia 2015 r., II AKa 182/15).

Prawomocny wyrok w niniejszej sprawie został wydany 21 grudnia 2020 r. W jego petitum wskazano, że zasądzona kwota jest należna z ustawowymi odsetkami poczynawszy od 21 grudnia 2020 r. Również w tym zakresie nie doszło zatem do naruszenia prawa.

Mając na względzie powyższe, kasacje należało uznać za oczywiście bezzasadną i jako taką oddalić.

